

УДК 378.011.3:37.047

Зінченко В. П., Шакоцько В. В.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

А Представлені основні етапи процесу формування профорієнтаційної компетентності вчителя під час професійної підготовки з урахуванням вимог антропоцентричної парадигми. Схарактеризовані рівні прояву профорієнтаційної компетентності: вихідний, низький, середній, достатній і високий.

Ключові слова: професійна орієнтація, професійна підготовка, вчитель, профорієнтаційна компетентність, антропоцентризм.

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. В умовах розвитку гуманістичного напрямку освітньої політики важливим чинником успішної соціальної самореалізації людини є професійне самовизначення. Тенденції сучасних соціально-економічних перетворень зумовлюють необхідність активізації професійного самовизначення молоді і насамперед учнів загальноосвітніх закладів.

На нашу думку, у напрямі професійної орієнтації повинні злагоджено діяти всі педагогічні працівники – практичні психологи, соціальні педагоги, вчителі й класні керівники. Важливою вимогою сучасної школи є орієнтація не лише на засвоєння учнями певної сукупності знань, але й на розвиток особистості, врахування інтересів, схильностей, здібностей відповідно до професійної спрямованості. Зазначене завдання можливо реалізувати в середовищі профільної освіти, що тлумачиться як ефективна форма організації навчальної діяльності старшокласників, яка враховує їхні інтереси, схильності й здібності, створює умови для максимального розвитку учнів.

Названі аспекти визначають потребу в учителях високої кваліфікації, здатних вільно орієнтуватись у складному світі сучасних професій, досконало володіти знаннями вимог, визначених професіями до людини. Все це зумовлює проблему формування належного рівня профорієнтаційної компетентності, що забезпечується відповідною підготовкою.

Відтак забезпечення належного рівня готовності майбутнього педагога до практичної реалізації мети професійної орієнтації в сучасній школі є актуальною психолого-педагогічною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблему підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи доцільно досліджувати через призму «профорієнтаційної компетентності», адже компетентнісний підхід – сучасна парадигма вивчення професійних функцій педагога.

Розробленню теоретичних засад компетентнісного підходу присвячено роботи багатьох учених, зокрема М. Бібік [1], В. Болотова [2], Е. Зеєр [4], О. Пометун [10] та ін. У публікаціях українських дослідників представлено: специфіку, структуру, зміст і шляхи формування професійної компетентності вчителів різних спеціальностей (Л. Карпова [7], О. Семенов [13] та ін.). Окремі аспекти проблеми формування профорієнтаційної компетентності майбутніх учителів досліджувались у роботах Л. Бондарчук [3], С. Золотоухіної [6], Г. Клімова [8], Х. Процько [11], В. Харламенко [16] та ін.

Однак до цього часу не розроблено єдиного підходу до процесу профорієнтаційної підготовки майбутніх педагогічних працівників, унаслідок чого не забезпечуються належні умови для підготовки учнів до профільного навчання і професійного самовизначення.

Мета статті полягає в окресленні основних підходів до вивчення процесу формування у майбутніх педагогів профорієнтаційної компетентності у світлі положень антропоцентричної парадигми профорієнтаційної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багато науковців наголошують на соціоцентричній парадигмі профорієнтаційної діяльності. Соціоцентризм – методологічний підхід, який встановлює пріоритет соціуму, культури, передбачаючи, що людина, її буття і поведінка цілком залежні від суспільства. Суттєву увагу нині звертають і на висвітлення профорієнтаційної роботи, яка,

через призму антропоцентричної парадигми, на відміну від попередньої, центральним об'єктом визначає особистість як самоцінний суб'єкт власного буття.

За час свого розвитку професійна орієнтація пережила значну кількість метаморфоз і в її сучасному стані відображаються всі пройдені етапи. Вихідною парадигмою професійної орієнтації була виробничо-центрична, зорієнтована на потреби, насамперед, підприємств і організацій. Їй відповідала діагностична концепція – визначення придатності людини до професійної діяльності певного типу. У нашій країні вона розвивалась до відомої постанови «О педологических извращениях в системе Наркомпросов» 1936 року.

З того часу до 1958 року (Закон «Об укреплении связи школы с жизнью...») професійна орієнтація як система була фактично згорнута, її можна охарактеризувати як державоцентричну. На перший план ставились пріоритети держави, правлячої партії. Виникла виховна концепція професійної орієнтації, сутність якої полягала в тому, що весь механізм держави і виробництва складається з «людей-гвинтиків», які мають бути стандартизовані і можуть бути виготовлені (виховані) під потрібний розмір.

Наступницею стала соціоцентрична парадигма, що ставила на перший план інтереси суспільства в широкому розумінні. Їй відповідали діагностично-виховна та активізаційна (трудова активність) концепції професійної орієнтації. Саме перехід до соціоцентричної парадигми активізував роботу з професійної орієнтації. У 80-ті роки було запроваджено спеціальну підготовку майбутніх педагогів до профорієнтаційної роботи.

Зміна соціоцентричної парадигми професійної орієнтації антропоцентричною (90-ті роки ХХ ст.) сформувала необхідність переорієнтації соціально-психологічних налаштувань у свідомості молодих людей і працівників від пасивного підходу до вибору професії і працевлаштування до активного пошуку, саморозвитку та самореалізації в професійній діяльності. Це знайшло відображення у «Концепції професійної орієнтації учнівської молоді» (1994 р.) [5] та розробленому на її основі «Положенні про професійну орієнтацію молоді, що навчається» (1995 р.) [9].

У ці документи ми спробували вкласти підходи антропоцентричної парадигми професійної орієнтації.

Але, якщо проаналізувати зміст навчальних програм вітчизняних педагогічних навчальних закладів і методичного забезпечення курсів, пов'язаних із формуванням профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога, то виявляється, що суттєвих змін у ньому протягом останніх 25 років не відбулось. І цей зміст відповідає соціоцентричній парадигмі, бо основна увага у навчальних програмах спрямована на діагностику, виховання, інформацію та професіографію. Такі ж важливі аспекти, як самопізнан-

ня та саморозвиток залишається у зародковому стані. Хоча, у працях деяких дослідників вони достатньо обґрунтовані (профорієнтаційні ігри, тренінги, проекти) [11].

При викладенні матеріалу будемо дотримуватись точки зору, що компетентність – це попередньо визначені вимоги до освітньої підготовки, сукупності знань, способів діяльності, кола повноважень, досвіду, якостей особистості, а компетентність – уже існуюча якість, реальна демонстрація набутих знань і відповідних умінь, навичок людини як суб'єкта професійної діяльності, володіння нею відповідними компетенціями і здатність їх доцільно застосовувати у різних професійних ситуаціях.

Під профорієнтаційною компетентністю розуміємо комплекс особистісних можливостей і здатностей педагога, що дозволяють йому ефективно і доцільно реалізовувати цілі й завдання профорієнтаційної роботи. Вона є ієрархічним утворенням, що відображає структуру системи професійної орієнтації і містить профінформаційну (профпросвітницьку), профдіагностичну, профконсультаційну, професіографічну складові. У її структурі профорієнтаційної компетентності доцільно виокремити мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний і рефлексивний компоненти.

Для визначення шляхів підвищення рівня розвитку профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога необхідно розглянути процес її формування, дослідити, які види діяльності і навчальні дисципліни мають суттєвий вплив.

Загальними характеристиками будь-якого процесу є суперечності, що лежать у його основі, етапи, рівні розвитку й умови протікання.

Поняття «процес» (від лат. *processus* – рух, хід) означає послідовну зміну станів або явищ, які приводять до закономірного розвитку системи; сукупність подій, станів, змін, яка має певну цілісність і спрямованість [14, с. 423].

Розвиток профорієнтаційної компетентності вчителя полягає в поступовому переході від здатності керувати окремими операціями до управління діями, а від цього – до управління діяльністю учнів із профільного та професійного самовизначення. Так, процес формування у майбутніх педагогів профорієнтаційних умінь, як основи профорієнтаційної компетентності, відбувається внаслідок розвитку послідовних, закономірних змін дій, які включають постановку мети і завдань, планування, аналіз, організацію, контроль, коректування і комунікацію.

Внутрішнім джерелом і рушійною силою процесу є суперечності. Основним протиріччям, що характеризує формування профорієнтаційної компетентності, вважаємо невідповідність між досягнутим у майбутніх педагогів рівнем знань, умінь і навичок і тими знаннями, вміннями і навичками, що потрібні для вирішення поставлених перед ними нових профорієнтаційних зав-

дань. Ця суперечність на всіх етапах розвитку набуває різного змісту і характеру.

Процес формування профорієнтаційної компетентності містить такі етапи: а) період до вступу у ВНЗ – формування попередніх основ профорієнтаційної компетентності у школі (в процесі навчання і громадсько-педагогічної роботи); б) період навчання у ВНЗ – оволодіння педагогічними вміннями і навичками під час занять (із психолого-педагогічних, спеціальних (фахових) і суспільно-політичних дисциплін), педагогічної практики, самостійної та позааудиторної роботи, діяльності громадських організацій; в) післядипломний період – удосконалення компетентності, доведення її до рівня педагогічної майстерності у процесі самостійної самоосвітньої роботи.

У системі шкільного навчання в учнів виникає потреба допомагати слабшим за себе однокласникам у навчанні, здійснювати консультації стосовно вибору майбутньої професії, виконувати громадські доручення тощо, тобто у них виникає потреба активної діяльності, самоствердження. У такому випадку учні виконують дії інтуїтивно, оскільки не мають відповідної підготовки для повноцінного виконання діяльності. Така суперечність вирішується шляхом наслідування учнями дій учителя в результаті спроб і помилок.

На етапі вибору педагогічної професії визначальною є суперечність між зовнішньою привабливістю професійної, зокрема, профорієнтаційної діяльності вчителя та браком достовірної інформації про неї. Цю суперечність учні прагнуть усунути самостійно за допомогою вивчення певних знань і набуття елементарних умінь. Поверхнєве пізнання учнями окремих знань і умінь у галузі профорієнтаційної діяльності дає переоцінку власних можливостей.

На початку навчання у ВНЗ має місце суперечність між буденними та науковими знаннями студентів, яких вони набувають під час вивчення психолого-педагогічних і загальноосвітніх дисциплін. Ця суперечність розв'язується за умови переоцінки наявних здатностей із наукової точки зору.

При подальшому навчанні, коли студенти проходять безвідривну педагогічну практику, виникає суперечність між набутими психолого-педагогічними, фаховими і соціально-політичними знаннями й вміннями застосовувати їх, у навчальному процесі. Ця суперечність вирішується за умови аналізу й зіставлення діяльності вчителя у конкретних ситуаціях зі своїми можливостями й діями за аналогічних обставин. Вирішити передбачені ускладнення у діяльності майбутніх учителів допомагають дисципліни методичного циклу, що дозволяють об'єднати теоретичні знання студентів із практичними діями в єдине ціле.

У період педагогічної практики виникає суперечність між наявним рівнем знань, умінь і навичок й особливостей їх використання у змінних

умовах реальної педагогічної діяльності, особливо в умовах профілізації навчання. Увесь процес підготовки у ВНЗ майбутніх педагогів можна охарактеризувати загальною суперечністю, що виникає між вирішенням навчальних і практичних завдань і наявним рівнем профорієнтаційної компетентності.

Після закінчення ВНЗ формування профорієнтаційної компетентності і розвиток майстерності вчителя як організатора профорієнтаційної роботи пов'язані із суперечністю між багатоваріантністю вирішення будь-якої профорієнтаційної завдання й необхідністю знайти найоптимальніший шлях її розв'язання у кожному конкретному випадку із залученням сильних сторін своєї діяльності й особистості. Розв'язання зазначеної суперечності призводить до вироблення індивідуального стилю профорієнтаційної діяльності.

Розглянемо навчальний процес як закономірні, послідовно змінні етапи розвитку особистості, що збагачують її науковими знаннями, інтелектуальними і творчими здібностями, випрацьовують уміння і навички використовувати їх на практиці, розробляють способи творчої діяльності, формують світогляд і морально-естетичну культуру поведінки.

Основні дидактичні закономірності розкривають характер навчального процесу, що обумовлюється суспільними потребами. Навчання враховує єдність цілей, змісту і методів навчання; ефективність навчального процесу залежить від умов здійснення; відбувається взаємозалежність процесу навчання, виховання і розвитку, враховується взаємозалежність навчання і реальних навчальних можливостей учнів.

Детальніше у межах дослідження зупинимося на закономірностях, що розкривають процес формування профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога, організатора профорієнтаційної роботи. Процес формування профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога тісно пов'язаний із розвитком особистості, що відбувається внаслідок перероблення і засвоєння суспільного досвіду.

Основні етапи процесу формування профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога ґрунтуються на виокремленні головного завдання, що на цьому етапі вирішується. Тривалість етапів залежить від складності завдань, які можуть або починатися, або закінчуватися.

Ураховуючи принцип виділення основного відповідного завдання під час формування профорієнтаційної компетентності та діяльнісну теорію навчання (мотивація – орієнтаційна основа – дія – уточнення орієнтаційної основи – дія – вміння – перенесення вміння в нові умови – компетентність), нами виділено таку структуру процесу:

Мотивація. З'ясувати роль профорієнтаційних умінь для оволодіння професійною діяльністю педагога. Визначити мету формування профорієнтаційних умінь. Сформувані налаштованість на

оволодіння цими вміннями як професійно необхідними.

Актуалізація наявного рівня знань, умінь і навичок і здатності використовувати їх у конкретній ситуації: а) визначити ступінь сформованості готовності студентів до сприйняття матеріалу; б) встановити рівень активності; в) визначити негативні й позитивні сторони свого досвіду; г) сформулювати налаштованість на наукове усвідомлення досвіду.

Розкриття і характеристика шляхів формування профорієнтаційної компетентності та перспектив оволодіння нею.

Формування у студентів наукових знань і елементів профорієнтаційних умінь, що складають основу профорієнтаційної компетентності: а) інформаційно-дидактичних; б) діагностичних; в) консультативних; г) виховних.

Закріплення основ профорієнтаційної компетентності у процесі педагогічного тренінгу: а) аналіз профорієнтаційних педагогічних ситуацій; б) вирішення навчальних педагогічних завдань; в) спостереження й аналіз за роботою педагогів-організаторів профорієнтаційної роботи; г) аналіз власної діяльності; д) ділові профорієнтаційні ігри.

Використання набутих здатностей під час неперервної педагогічної практики. Спостереження й аналіз діяльності з профорієнтації учнів. Уточнення орієнтаційної основи діяльності вчителя.

Систематизація набутих у період неперервної практики здатностей. Визначення критеріїв, що характеризують діяльність учителя як організатора профорієнтаційної роботи.

Використання набутого досвіду профорієнтаційної діяльності під час вивчення методичних і спеціальних профорієнтаційних дисциплін. Аналіз і систематизація профорієнтаційних здатностей. Педагогічний тренінг: а) рольове виконання і перевірка навчального завдання; б) мікророзкладання фрагменту уроку чи профорієнтаційного заходу; в) аналіз і оцінка результатів виконаного студентами профорієнтаційного завдання. Підготовка до навчально-виховної педагогічної практики.

Застосовування і розвиток профорієнтаційних умінь під час педагогічної практики у ході навчальної й виховної роботи зі школярами. Аналіз успіхів і невдач, які виникали при використанні досвіду профорієнтаційної роботи у конкретних ситуаціях. Систематизація і корекція результатів педагогічної практики. Встановлення недоліків у профорієнтаційній роботі, знаннях і вміннях, визначення причин і шляхів їх подолання.

Визначення особистої цінності профорієнтаційних здатностей і компетентності педагога. Застосування набутих здатностей із метою формування нових профорієнтаційних здатностей під час вивчення предметів методичного і спеціального циклів. Корекція недоліків, що мали місце в період педагогічної практики. Підготовка до на-

ступної педагогічної практики.

Формування і систематизація профорієнтаційних здатностей під час проходження педагогічної практики стажування. Перевірка і застосування умінь урахувувати сильні й слабкі сторони власної діяльності й особистості у реальних ситуаціях.

Визначення шляхів подальшого вдосконалення профорієнтаційної компетентності і формування індивідуального стилю діяльності.

Важливою характеристикою процесу формування профорієнтаційної компетентності є визначення рівнів її розвитку. Рівень розвитку компетентності – це показник сформованості, який відображається у ступені оволодіння педагогом системою дій, пов'язаних із допомогою школярам у професійному самовизначенні. Коротко зупинимось на характеристиці рівнів становлення профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога.

Вихідний. Усвідомлюється мета діяльності й способи її виконання. Профорієнтаційні факти, явища, ситуації сприймаються на емоційному рівні, вони не усвідомлюються, між ними не встановлюються логічні зв'язки і залежності, вирішуються за допомогою набутого досвіду способом спроб і помилок. Відсутня орієнтовна основа дій.

Початковий. Вивчаються й усвідомлюються основні положення, закономірності, вимоги до компонентів профорієнтаційної діяльності, використовуються вони у стандартних навчальних умовах під керівництвом викладача. Виявляються окремі профорієнтаційні здатності (організації, планування, контролю), але при виконанні в нестандартних умовах виникають труднощі у їх застосуванні.

Середній. Окремі здатності здійснювати профорієнтаційну роботу сформовані достатньо. Відбувається аналіз, контроль, порівняння процесу та результатів своєї діяльності з діяльністю колег на рівні встановленого еталону, прикладу. Розширюється орієнтовна діяльність, але ще на репродуктивному рівні.

Достатній. Розвинена здатність аналізувати конкретні умови здійснення профорієнтаційного процесу. Сформована орієнтовна основа дій. Свідоме володіння комплексом профорієнтаційних здатностей у нестандартних ситуаціях.

Високий. Сформована здатність робити своєчасний аналіз, контроль, коректування, висновки при управлінні процесом професійного самовизначення. Творчо, безпомилково знаходити вирішення проблем, пов'язаних із підготовкою школярів до вибору професії у нестандартних ситуаціях. Здатність до творчого пошуку нових шляхів профорієнтаційної роботи зі школярами. Формування індивідуального стилю профорієнтаційної діяльності з опорою на сильні сторони своєї особистості.

Процес навчання у ВНЗ передбачає не тільки поетапне формування профорієнтаційної компетентності майбутнього педагога, а й його станов-

лення як особистості у професійній діяльності. Це відбувається у свідомому, цілеспрямованому випробуванні студентами власних сил у різних видах педагогічної праці. Залучення студентів до профорієнтаційних занять, до самостійної діяльності має розвивати у них свідоме творче ставлення до виконуваної роботи, сприяти розвитку здатності не тільки засвоювати основні теоретичні положення, а й уміти використовувати їх на практиці.

Майбутні педагоги різних спеціальностей на рівні випусника бакалаврату у своїй більшості мають недостатній рівень профорієнтаційної компетентності. Зважаючи на важливість профорієнтаційної роботи в умовах профільного навчання, нами запропоновано спеціальний навчальний курс «Профорієнтація», побудований з урахуванням специфіки процесу формування профорієнтаційної компетентності та положень антропоцентричного підходу до профорієнтаційної роботи. Запровадження вказаного курсу на всіх спеціальностях дозволило суттєво підвищити рівень профорієнтаційної компетентності майбутніх педагогів.

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать, що значна частина дослідників у вивченні проблем формування у майбутніх педагогів профорієнтаційної компетентності виходять із соціоцентричної парадигми, лишаючи поза увагою антропоцентричну. Профорієнтаційна компетентність являє собою комплекс особистісних можливостей і здатностей педагога, що дозволяють йому ефективно і доцільно реалізовувати цілі й завдання профорієнтаційної роботи. Вона містить профінформаційну, профдіагностичну, профконсультативну, професіографічну складові, а у її структурі виокремлюються мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний і рефлексивний компоненти.

Майбутні педагоги різних спеціальностей на рівні випусника бакалаврату у своїй більшості мають недостатній рівень профорієнтаційної компетентності. Зважаючи на важливість

профорієнтаційної роботи в умовах профільного навчання, нами запропоновано спеціальний навчальний курс «Профорієнтація», побудований із урахуванням положень антропоцентричного підходу до профорієнтаційної роботи. Запровадження вказаного курсу на всіх спеціальностях дозволило суттєво підвищити рівень профорієнтаційної компетентності майбутніх педагогів.

Стаття не претендує на вичерпне описання всіх аспектів розглянутої проблеми. **Перспективним** є дослідження форм, методів і педагогічних умов формування профорієнтаційної компетентності майбутніх учителів.

Список використаних джерел

- Бібік, Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. – Київ: «К.І.С.», 2004. – С. 47–52.;
- Болотов, В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Лучшие страницы педагогической прессы. Журнал-дайджест. – 2004. – № 2. – С. 3–10.
- Бондарчук, Л. И. Пути совершенствования подготовки студентов педвузов к осуществлению профориентационной работы со старшеклассниками сельской общеобразовательной школы (на материалах пединститута УССР): дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Лилия Ивановна Бондарчук. – Київ, 1979. – 165 с.
- Зеер, Э. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования / Э. Зеер, Э. Симанюк // Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 23–30.
- Зінченко, В. П. Система професійної орієнтації молоді в умовах ринку / В. П. Зінченко, М. С. Янцур // Людина і праця: Інформ. бюл. Міністерства праці України. – 1995. – № 1. – С. 39–42.
- Золотоухина, С. Т. Подготовка студентов педвуза к профориентационной работе с учащимися: автореф. дисс. ... на стиск. учён. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. «Теория и история педагогики» / С. Т. Золотоухина. – Киев, 1984. – 20 с.
- Карпова, Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л. Г. Карпова // Харків. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Харків, 2004. – 20 с.
- Климов, Г. И. Подготовка студентов общетехнических факультетов педвузов к комплексной профориентации школьников: автореф. дисс. ... на соиск. учён. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики» / Г. И. Климов. – Киевский гос. пед. ин-т им. М. П. Драгоманова. – Киев, 1992. – 17 с.
- Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається [Текст] // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – Київ, 1995. – № 15. – С. 2–7.
- Пометун, О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті / О. І. Пометун // Основна школа. – 2005. – № 3–4. – С. 51–52.
- Процко, Х. В. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи у загальноосвітній школі: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика трудового навчання» / Х. В. Процко. – Чернігів, 2009. – 20 с.
- Пряжников, Н. С. Профессиональное самоопределение. Теория и практика / Н. С. Пряжников. – Москва: Академия, 2008. – 320 с.
- Семенов, О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: Монографія / О.М.Семенов. - Суми: ВВП «Мрія -1», 2005. – 404 с.
- Філософський словник / За ред. В.І. Шинкарука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1973. – 600 с.
- Формування профорієнтаційної компетентності педагога: теорія і практика [Текст]: монографія / В. П. Зінченко, В. Б. Харламенко [та ін.] / За ред. В. П. Зінченка. – Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. – 198 с.
- Харламенко, В. Б. Дидактичні основи курсу профорієнтації в підготовці вчителів трудового навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Валентина Борисівна Харламенко. – Київ, 2002. – 205 с.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 07.10.2016

Зінченко В. П., Шакоцько В. В. Процесс формирования профориентационной компетентности будущих учителей.

А Представлены основные этапы процесса формирования профориентационной компетентности учителя в ходе профессиональной подготовки с учётом требований антропоцентрической парадигмы. Охарактеризованы уровни проявления профориентационной компетентности: выходной, низкий, средний, достаточный и высокий.

Ключевые слова: профессиональная ориентация, профессиональная подготовка, учитель, профориентационная компетентность, антропоцентризм.

Zinchenko V. P., Shakot'ko V. V. The process of formation of future teachers career guidance competence.

С In the article the main stages of the formation of teacher career guidance competence are represented while training with regard to the requirements of anthropocentric paradigm. The characteristic manifestation of career-oriented competence levels: off, low, medium, enough and high are characterized.

Key words: guidance, professional training, teacher, career-oriented competence, anthropocentrism.